

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Allmänna byrån, stabsenheten, Rk1c

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Information officer
Dan Sundqvist

Justerat

Nr 5

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den.

ÅLR 2023/1125

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande till riksdagens förvaltningsutskott enligt Bilaga.

Hänvisning
RP 208/2022 rd

Riksdagens förvaltningsutskott
HaV@eduskunta.fi

Kontaktperson
Dan Sundqvist

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Ålands landskapsregering har av riksdagens förvaltningsutskott beretts tillfälle att inkomma med ett utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den.

Lagstiftningsbehörighet

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapsregeringen och under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, socialvård, undervisning och läroavtal samt främjande av sysselsättningen på vilka områden lagstiftningsbehörigheten jämlikt 18 § 1, 4, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland tillkommer landskapet. Till rättsområdena undervisning och främjande av sysselsättningen hör enligt motiven till självstyrelselagen även lagstiftningen om yrkesvägledning och arbetsförmedling. Landskapslagarna gäller även näringsverksamhet på vilket område behörigheten jämlikt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag tillkommer landskapet. Med stöd av detta har lagtinget antagit landskapslag (ÅFS 2012:74) om främjande av integration.

Riket har enligt självstyrelselagens 27 § 21 punkt samt 29 § 1 mom. 6 punkt lagstiftningsbehörighet även i ärenden gällande arbetsrätt samt arbetsavtal, med vissa undantag. Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 6 och 7 punkterna i självstyrelselagen förmyndarskap, familjeförhållanden och barns rättsliga ställning.

Utlåtande

Allmänna kommentarer

Generellt har lagförslaget i propositionen anpassats till de särförhållanden som gäller på Åland med en annan organisationsstruktur än i riket.

Ålands landskapsregering vill påpeka att Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) är en av landskapet underlydande myndighet för hälso- och sjukvård på Åland.

Ålands landskapsregering vill förtydliga om att när det gäller rätten till uppgiftslämnande avgiftsfritt mellan en åländsk kommun och Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) är det en åländsk angelägenhet. Rätten att lämna uppgifter mellan de åländska aktörerna skapar också skyldigheter för dessa aktörer. Ålands landskapsregering kommer att göra motsvarande kompletteringar i den åländska lagstiftningen.

Kommentar angående 23 § Varaktighet för och upphörande av integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan

Ålands landskapsregering vill förtydliga att på Åland gäller landskapslagen om främjande av integration (ÅFS 2012/74). Enligt landskapslagen har en invandrare rätt till en integrationsplan, om han eller hon är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet eller om invandraren annat än tillfälligt får utkomststöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd. Den första integrationsplanen ska göras upp senast inom tre år från det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller uppehållsrätten registrerades. Den första integrationsplanen uppgörs för högst ett år. Invandraren är berättigad till en integrationsplan i tre år från att den första integrationsplanen undertecknades. Integrationsplanen kan förlängas med ytterligare två om det finns en motiverad grund.

På Åland kan således varaktigheten för integrationsplanerna på Åland var längre än de som föreskrivs i rikets lagförslag. Ålands landskapsregering förutsätter att detta inte påverkar åländska aktörers rätt att erhålla ersättningar i enlighet med det nya lagförslaget.

Kommentar angående 26 § Innehållet i integrationsutbildning, 27 § Ordnande av integrationsutbildning och 30 § Förutsättningar för frivilliga studier

Ålands lagting har egen lagstiftningsbehörighet kring utbildning enligt självstyrelselagen 18 § punkt 14. Landskapsregeringen antar en läroplan för grundskolan och grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga enligt landskapslagen (ÅFS 2020:32) om barnomsorg och grundskola. Närmare bestämmelser om grundskoleutbildning för andra än läropliktiga utfärdas i en landskapsförordning.

Den fria bildningen har inte egen lagstiftning på Åland. Däremot finns separata lagar om medborgarinstitutet och Folkhögskolan på Åland. Det är viktigt att klargöra om huvudman (eller kursarrangör för integrationsfrämjande kurser enligt lagförslaget) för Medborgarinstitutet på Åland (Mariehamns stad) och Ålands folkhögskola (Ålands landskapsregering) har rätt att söka ersättning på motsvarande sätt som för den fria bildningen som regleras i enligt rikets lag om ändring av lagen om fritt bildningsarbete.

Ålands landskapsregering uppfattar att skrivelsen i 27 § Ordnande av integrationsutbildning "Kommunen ska hänvisa en integrationskund som inte är läropliktig till integrationsutbildning som genomförs av kommunen eller någon annan aktör." att med "annan aktör" omfattas Ålands landskapsregering, underlydande myndigheter och andra åländska aktörer.

Ålands landskapsregering förutsätter att delningen av lagstiftningsbehörigheten eller handhavandet av utbildningsfrågorna inte påverkar ersättningen från statsbudgeten.

Kommentar angående Kapitel 3 Bestämmelser om minderåriga barn och unga personer som har kommit till landet utan vårdnadshavare

Ålands landskapsregering framhåller att det fortfarande finns oklarheter i ansvarsfördelningen när det gäller ensamkommande minderåriga barn och unga personer då rikets lagförslag flyttar omvårdnaden, omsorgen och fostran till socialvårdslagen. Ålands landskapsregering avser hålla fortsatta diskussioner med ministerierna kring detta.

Kommentar angående 45 § Planering, utveckling och uppföljning av integrationsfrämjandet i kommunen

Ålands landskapsregering vill framhålla, i enlighet med landskapslagen om främjande av integration kapitel 3, att kommunen på Åland fortsättningsvis även är allmänt ansvariga och samordningsansvariga för integrationen på Åland.

Ålands landskapsregering vill påpeka att Ålands landskapsregering, enligt landskapslagen om främjande av integration, är ansvariga för den allmänna utvecklingen, planeringen och styrningen av integrationspolitiken, utvärderingen och uppföljningen av integrationspolitiken på Åland. Ålands landskapsregering ger rådgivning till de åländska kommunerna i frågor som gäller främjande av integration. Ålands landskapsregering även är ansvariga för styrningen, rådgivningen och stödet till Ams och utvecklingen av personalens kompetens i arbetet med att främja integrationen och sysselsättningen samt planeringen, upphandlingen och tillsynen i fråga om integrationsutbildningen för en invandrare som är registrerad som arbetssökande vid Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Kommentar angående 61 § Kalkylerad ersättning till kommunen samt Statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens och välfärdsområdets kostnader för främjande av integration

Ålands landskapsregering undrar om det finns en diskrepans mellan lagförslaget och statsrådets förordning. Enligt lagförslaget har en åländsk kommun möjlighet att ta del av den kalkylerade ersättningen. Enligt förordningens 1 § räknas nämns dock enbart kommuner som inte har hemort på Åland. Landskapsregeringen avser ta upp frågan med ministeriet.

Ålands landskapsregering önskar ett förtydligande i utkastet till statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens och välfärdsområdets kostnader för främjande av integration 3 § punkt 1 och punkt 4 angående grunderna för ersättningen och utbetalningen.

Kommentar angående 65 § Statens ersättning för specialkostnader och 69 § Ersättning för ordnande av boende eller stöd för minderåriga barn eller unga personer som anlänt utan vårdnadshavare

Ålands landskapsregering uppfattar att lagförslaget även inkluderar kommunförbund, och ber utskottet justera om så inte är fallet. Åland har samordnat socialtjänsten inom kommunalförbundet Kommunernas socialtjänst (KST) där alla åländska kommuner ingår. KST handhar om all socialvård i landskapet, förutom barnomsorg och äldreomsorg. Det innebär att KST ger service bland annat inom barnatillsyn, barnskydd, utkomststöd, missbrukarvård, färdtjänst och funktionservice och specialomsorg.

Kommentar angående 74 § Riksomfattande informationssystemtjänster för integrationsfrämjande och 80 § Beviljande av användarrättigheter till det kundinformationssystem som hör till de riksomfattande informationssystemtjänsterna

Ålands landskapsregeringen betonar att det riksomfattande informationssystemet måste vara tillgängligt på svenska i enlighet med självstyrelselagen 36 §, 38 § och 43 § då åländska kommuner är skyldig att använda det riksomfattande informationssystemet och kundinformationssystemhelheten i genomförandet av integrationsfrämjandet.

Ålands landskapsregering påpekar också att Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) och Kommunernas socialtjänst (KST) är skyldiga att delta i det sektorsövergripande samarbetet på lokal nivå enligt landskapslagen om främjande av integration 25 §. Därtill krävs att kommuner i landskapet Åland ska samråda med ÅHS före ett avtal upprättas mellan den åländska kommunen och NTM-centralen.

Minister

Annika Hambrudd

Information officer

Dan Sundqvist